

Gepubliceerd op *Sovon.nl* (<https://www.sovon.nl>)

[Home](#) > Veranderingen in de najaarstrek van Huiszwaluw en Grote Gele Kwikstaart

Publicatie

Veranderingen in de najaarstrek van Huiszwaluw en Grote Gele Kwikstaart

Voor sommige vogelsoorten begint de najaarstrek al begin juni, wanneer andere de broedgebieden nog moeten bereiken. De eerste terugkerende Witgatjes kunnen de laatste zich noordoostwaarts spoedende Gierzwaluwen ontmoeten. Toch duurt het tot in augustus voordat de trek ook voor de 'gewone man' zichtbaar wordt, bijvoorbeeld door zich groepeerende zwaluwen. In oktober is de trek op zijn hoogtepunt en beleven trektellers gouden tijden – als het weer en de vrijetijd het toelaat. In ons land wordt al sinds de jaren tachtig fanatiek getrekteld. Levert dat nog schuivende inzichten in trekpatronen op?

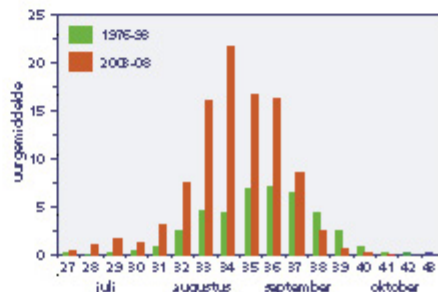
Huiszwaluwen steeds vroeger weg?

Om zwaluwen tijdens de trek te onderscheiden, hoef je niet vroeg op te staan. De trek komt veelal pas op gang als de temperatuur begint op te lopen en kan de hele dag aanhouden. Ondanks deze prettige bijkomstigheid behoren zwaluwen op de meeste telposten tot de lastiger klanten. Dit komt door de neiging om te foerageren tijdens de trek. Groepen kunnen enige tijd boven een geschikte plek blijven hangen om insecten te bejagen. Regelmatig dienen zich nieuwkomers aan, terwijl andere vogels de groep verlaten om door te gaan; soms verlaat een groep in zijn geheel, zodat de lucht plotseling leeg is waar die even daarvoor nog bevoog van de wriemelende stippen. Om te tellen moeten alle ditrus uit de kaart worden gehaald (bijv. vogels pas noteren als ze een denkbeeldige lijn passeren), en dan nog is het vaak lastig om onderscheid te maken tussen vogels die echt 'door' zijn dan wel heen en weer pendelen. Zulke problemen doen zich overigens het minst voor in de vroege ochtenduren, op koude dagen en aan het einde van het telseizoen, wanneer trekkers sneller gericht passeren.

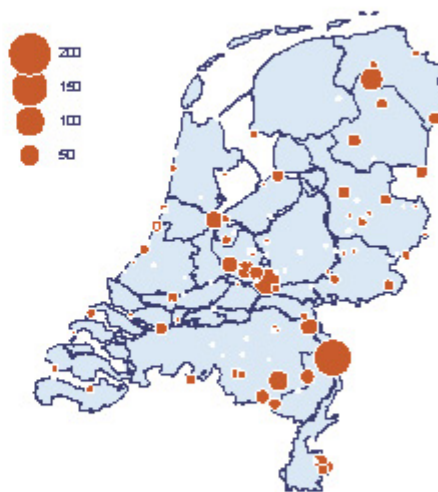
Bij dit alles valt het niet mee om ver weg vliegende zwaluwen tot op soortniveau thuis te brengen. Gelukkig is het vlieggedrag van Huiszwaluwen anders dan dat van Boerenzwaluwen. Met zijn driftige vleugelslag en plotselinge steile klimmetjes ziet een trekkende Huiszwaluw er heel anders uit dan de elegant in het horizontale vlak vliegende Boerenzwaluw. Dit onderscheid, dat ook bij verre groepen bruikbaar is, vindt idealiter een bevestiging in de pruttelende roepjes, die tot op opmerkelijk grote afstand hoorbaar zijn. De najaarstrek van de Huiszwaluw speelt zich bij ons hoofdzakelijk af in augustus en september. De piek valt tegenwoordig in de tweede helft van augustus en begin september. In de jaren tachtig en vroege jaren negentig was dat wat later het geval, eind augustus en de eerste helft van september. De Huiszwaluw behoort dan ook, met Boerenzwaluw en Kolgans, tot de soorten waarvan de najaars-

trek duidelijk vervroegd is. Sinds 1980 is de mediane doortrekdatum, waarop de helft van de trekkers gepasseerd is, gemiddeld met 0,4 dag per jaar naar voren geschoven. Bij de Kolgans is dat bekend (de vogels komen steeds vroeger aan op de pleisterplaatsen), bij Boerenzwaluw en Huiszwaluw wat minder. Het correspondeert echter met gegevens uit het buitenland (o.a. systematische trekstellingen in Zuidwest-Duitsland sinds 1970), en past binnen een beeld dat daar zo langzamerhand aan het ontstaan is: langeafstandtrekkers lijken steeds eerder te vertrekken, kortafstandtrekkers juist later. Dat geldt overigens lang niet voor alle soorten, herkomstgebieden en tellingen.

Bij langeafstandtrekkers kan het voordelig zijn om zo vroeg mogelijk de overwinteringsgebieden op te zoeken, om aldus optimaal te profiteren van bijvoorbeeld het regenseizoen in de Sahel (waar de droogte al in september begint). Dat ze hiertoe ook in staat zijn, komt doordat het broedseizoen voor de nodige soorten wat vroeger is komen te liggen door een vroegere aankomst in het voorjaar. Voor kortafstandtrekkers is de prikkel om vroeg weg te trekken juist minder groot geworden. Denk aan de klimaatopwarming die zeker in West-Europa goed voelbaar is (laat inzetende, meestal milde winters). Tijdens de najaarstrek zijn Huiszwaluwen het talrijkst in de zuidoostelijke helft van het land, inclusief Midden-Nederland. De aantallen langs de kust, bij de meeste zangvogels vele malen hoger dan die in het binnenland, zijn opvallend laag, al zijn uitzonderingen bekend (2570 ex. op 17 september 1992 over De Nolle, Vlissingen). Dat heeft te maken met de trekrichting die – net als bij de Oeverzwaluw – sterk zuidelijk gericht is. Het betekent dat er bij ons weinig doortrek zal zijn van Britse vogels (steken over naar West-Frankrijk) en Scandinavische broedvogels (gaan grotendeels via Italië). Veel van de bij ons waargenomen trek zal eigen Huiszwaluwen betreffen. De grootste aantallen worden gezien in open

Figuur 1. Seizoenpatroon van Huiszwaluw. Uurgemiddelden per week tijdens trekstellingen in 1976-93 (WVT) en 2003-08 (www.trektellen.nl).

Figuur 2. Verspreiding van Huiszwaluw. Uurgemiddelden bij trekstellingen in 2003-08 op telposten waar tenminste 50 varen geteld is in augustus en september (www.trektellen.nl).

Veranderingen in de najaarstrek van Huiszwaluw en Grote Gele Kwikstaart

Voor sommige vogelsoorten begint de najaarstrek al begin juni, wanneer andere de broedgebieden nog moeten bereiken. De eerste terugkerende Witgatjes kunnen de laatste zich noordwaarts spoedende Gierzwaluwen ontmoeten. Toch duurt het tot in augustus voordat de trek ook voor de 'gewone man' zichtbaar wordt, bijvoorbeeld door zich groeperende zwaluwen. In oktober is de trek op zijn hoogtepunt en beleven trektellers gouden tijden - als het weer en de vrije tijd het toelaat. In ons land wordt al sinds de jaren tachtig fanatiek getrekteld. Levert dat nog schuivende inzichten in trekpatronen op?

Document:

[Huiszwaluw_Grote Gele Kwikstaart_Sovon Nieuws 03-09.pdf](#) [1]

Auteurs:

Fred Hustings, Arjan Boele & Gerard Troost

Jaar van uitgave:

2009

Uitgever:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Publicatiemedium:

Artikel

Bron artikel:

Sovon-Nieuws

Jaargang bron:

2009

Nummer:

3

Publicatietaal:

Nederlands

[Disclaimer](#) [Privacyverklaring](#) [Voorwaarden](#) [Beheer](#)

Bron-URL: <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/veranderingen-de-najaarstrek-van-huiszwaluw-en-grote-gele-kwikstaart>

Links

[1] https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Huiszwaluw_Grote%20Gele%20Kwikstaart_Sovon%20Nieuws%2003-09.pdf

